

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/3062/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.20.679/2023/4/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Fahidi Gergely ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása a következők szerint foglalható össze.
- [3] Az indítványozó, aki jelenleg is büntetését tölti fogvatartottként, polgári pert indított a büntetés-végrehajtási intézet ellen személyiségi jog megsértése miatt és sérelemdíj megítélése iránt. Keresetében azt kifogásolta, hogy 2021. 02. 05. - 2021. 04. 27. között jellemzően csak hidegvizes zuhanyzásra biztosított számára lehetőséget a büntetés-végrehajtási intézet.
- [4] Az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 23.P.21.291/2022/27. számú ítéletével elutasította a keresetet, annak alaptalansága miatt. Indokolásában kitért rá, hogy a vonatkozó adatok és tanúvallomások alapján a melegvíz hőmérséklete az előírt hőfoknál bizonyos esetekben alacsonyabb volt, azonban nem folyamatosan és nem minden esetben számottevően. Ezen probléma orvoslása érdekében az alperes a tudomásra jutást követően intézkedett. A bíróság megjegyezte, hogy mindemellett a fogvatartottaknak a zárkájukban is lehetőségük van a tisztálkodás melegvízzel való elvégzésére. Rögzítette továbbá, hogy az emberi méltóságot azok a magatartások sértik, amelyek megkérdőjelezzik a jogosult emberi mivoltát, illetve elmulasztják, megtagadják azt a minimális kötelező tiszteletet, amely az embert pusztán emberi minősége alapján megilleti. Mindez azonban nem valósult meg az alapul fekvő esetben.

- [5] Megállapította tehát a Fővárosi Törvényszék, hogy a melegvizes zuhanyozás biztosításának időszakonkénti akadozásával az alperes nem sértette meg az indítványozó személyiségi jogait, ezen belül az emberi méltósághoz való jogát. A sérelemdíj kapcsán megjegyezte végül, hogy az alperes úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható és ezzel együtt, a magatartása nem volt felróható, így a keresetet teljes egészében elutasította.
- [6] 1.2. A felperes indítványozó fellebbezése alapján másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 9.Pf.20.679/2023/4/II. számú ítéletével az elsőfokú döntést annak helyes indokaira tekintettel a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta. Az ítélet indokolásában kiemelte, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (2) bekezdésében biztosított emberi méltóság megsértése a felperes személyiségének lényegét érintő jogellenes, érdemi behatás. Az Ítéltábla szerint a büntetés-végrehajtással kapcsolatos és azzal együtt járó kényelmetlenségek és esetleges kellemetlenségek ebben az esetben azonban nem érik el ezt a szintet. Hangsúlyozta a bíróság, hogy a melegvizes zuhanyzás önmagában nem emberi jog, ennek bizonyosfokú elmaradása vagy akadozása akkor személyi jogsértés, amennyiben az olyan mértékű vagy jellegű, hogy az a kínzás és embertelen bánásmód tilalmát sérti. Egyetértve az elsőfokú bíróság indokolásával a másodfokú bíróság sem látta mindezt megállapíthatónak a bizonyítékok alapján.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.20.679/2023/4/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az véleménye szerint sérti az Alaptörvény II. cikkét, a III. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [8] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében megfogalmazott álláspontja szerint az Alaptörvény II. cikkével és a III. cikk (1) bekezdésével ellentétes a volt a másodfokú bíróság gyakorlata, amikor az embertelen, megalázó bánásmód fogalmát az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) ítélkezési gyakorlatával szemben, rendkívül leszűkítő módon, gyakorlatilag az emberi méltóság fogalmát kiüresítve használta. Az indítványozó szerint, miután az elsőfokú bíróság és a másodfokú bíróság között az emberi méltóság megítéléséről, annak védelméről alapvető véleménykülönbség alakult ki, kizárólag az Alkotmánybíróság dönthet arról, hogy hol húzódik a választóvonal a kényelmetlenség és az emberi méltóság megállapítható sérelme között. Az indítványozó kitért rá, hogy több hasonló ügyben az eljáró bíróságok megállapították az emberi méltóság sérelmét és sérelemdíjat ítéltek meg a keresetet benyújtók részére.

- [9] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes tárgyaláshoz való jogának sérelmét abban látta az indítványozó, amikor a bíróságok az általa kért bizonyítási lehetőségeket, személyes meghallgatását érdemi indokolás nélkül elutasították. Ezek alapján az indítványozó szerint pontosan meg lehetett volna állapítani, mely napokon és milyen gyakorisággal nem állt rendelkezésre a kifogásolt és hiányolt melegvizes zuhanyzás lehetősége. A jogsértéseket a bíróságok az alaptörvény-ellenes eljárásukkal és egyoldalú bizonyításukkal tehát elbagatellizálták. Ezzel kapcsolatban utalt az Alkotmánybíróság gyakorlatára is az indítványozó, miszerint kizárólag a jogszerű bánásmód vagy büntetés bizonyos formáihoz szükségszerűen kapcsolódó szenvedésen túlmenő, további jogértés ütközik az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében foglalt kínzás és embertelen bánásmód tilalmába, amely jelen ügyben ezt a szintet meghaladja. Kitért végül panaszában az indítványozó arra is, hogy azokban az esetekben, amikor nem volt melegvíz, nem ajánlották fel számára, hogy esetlegesen a büntetés-végrehajtási intézet másik részlegében zuhanyozhasson. Végezetül hangsúlyozta, hogy álláspontja alapján a huzamosabb időn keresztül fennálló, akár mulasztásból eredő melegvizes zuhanyzás megtagadása az elvárható higiéniaának olyan fokú sérelme, amely feltétlen alapjogi relevanciával bír a helyzetében.
- [10] 3. Az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [11] 3.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [12] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerint alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be. Az Alaptörvény indítványozó által hivatkozott rendelkezései [II. cikk, III. cikk (1) bekezdés, XXVIII. (1) bekezdés] az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak, így az indítvány e körben teljesítette a törvényi feltételt.
- [13] 3.3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek is megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését, és kifejezetten kéri a megsemmisítését.

- [14] 3.4. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [15] Ezzel kapcsolatban mindenekelőtt jelen ügyben is emlékeztetni szükséges arra, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság továbbá hangsúlyozza, hogy a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő, Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés összhangját vizsgálja, azt hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]–[18]}.
- [17] Ugyanakkor a 3459/2022. (X. 28.) AB végzés – utalva a 3309/2022. (VI. 24.) AB végzésében foglaltakra (Indokolás [29]) – hangsúlyozta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz eljárásban az Alkotmánybíróság feladata nem az, hogy az alkotmányjogi panasz alapját képező eljárás tény- és jogkérdéseit vizsgálja felül, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól (Indokolás [16]) {lásd hasonlóan: 3443/2023. (X. 25.) AB végzés}.
- [18] Az indítványozó panaszában az emberi méltóság, valamint a kínzás és embertelen bánásmód tilalmának sérelmét a fürdéshez használt melegvíz huzamosabb időn keresztül alacsony(abb) hőmérsékletében és ezáltal a részére biztosítandó fürdés nem megfelelő minőségében látta.
- [19] Ahogyan a panaszában is utalt rá az indítványozó, az Alkotmánybíróság korábbi határozatában rögzítette, hogy kizárólag a jogszerű bánásmód vagy büntetés bizonyos formáihoz szükségszerűen kapcsolódó szenvedésen túlmenő, további szenvedés sérti az Alaptörvény III. cikkét {lásd például: 32/2014. (XI. 3.) AB határozat, Indokolás [50]}.
- [20] A Fővárosi Ítéltábla döntésének indokolásában részletesen bemutatta, hogy nem volt rekonstruálható, pontosan mikor volt és mikor nem volt melegvíz a kérdéses időszakban, illetve annak konkrét hőmérséklete sem volt meghatározható minden esetben, a rendelkezésre álló adatok alapján. A bíróság a lefolytatott vizsgálata során

ezekre figyelemmel arra a következtetésre jutott, miszerint nem állapítható meg, hogy a hivatkozott időintervallumban a problémák folyamatosan fennálltak volna, így a fogvatartott nem szenvedett olyan jelentős negatív behatást, amely az emberi méltóság, valamint kínzás és embertelen bánásmód tilalmának megsértésére alapot adna.

- [21] Az Alkotmánybíróság szerint kijelenthető tehát, hogy az eljáró bíróság az ügy alapjogi vonatkozásait felismerte és annak vetületeit megfelelően tárta fel. Az indítványozó nem hozott fel olyan érvet, amely alappal vetette volna fel annak kételyét, hogy a bíróság az Alaptörvénnyel ellentétesen értékelte volna az emberi méltósághoz való jog, valamint a kínzás és embertelen bánásmód tilalmának követelményét.
- [22] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog kapcsán az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére általánosságban hivatkozott, az eljárással kapcsolatos bizonyítási lehetőségek – szerinte – elégtelen voltát, a bizonyítékok értékelését és az eljáró bíróság ezzel kapcsolatos indokolását kifogásolta. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben sem bocsátkozhat annak érdemi vizsgálatába, hogy a bíróság döntése megalapozott volt-e. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági ítélet érvelését tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés. Az alkotmányjogi panaszban a tisztességes eljárás követelményeinek sérelmeként előadott kifogások sem vetnek fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyt, amely érdemben befolyásolhatta a támadott bírói döntést (lásd hasonlóan például: 3140/2020. (V. 15.) AB végzés, Indokolás [18]).
- [23] 4. Összefoglalva megállapítható, hogy az indítványozó panaszában a támadott ítéletablai döntés kapcsán nem adott elő olyan indokokat, amelyek az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét megalapoznák vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnének fel. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” (3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]).
- [24] 5. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem teljesíti az Abtv. 29. §-ban írt befogadási kritériumokat. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2)-(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)-(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2025. szeptember 2.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró